

සාර්ථක ජීවිතයක් සඳහා සිලයෙහි ඇති උපයෝගීතාව පිළිබඳ මනෝ විභ්වමක විග්‍රහයක්

ඉලක්කවෙල ධම්මරතන හිමි

වර්තමාන සමාජය තුළ සාර්ථක ජීවිතයක් ගත කිරීම අතිශය දුෂ්කර කාර්යයක් වී ඇත. මේ සඳහා මූලික ලෙස බලපාන කරුණු වශයෙන් ආර්ථික, දේශපාලන හා සාමාජීය සංසිද්ධීන් පෙන්වා දිය හැකිය. බටහිර මනෝ විද්‍යාවට අනුව පුද්ගලයකු විවිධ වූ වර්ග රටාවන්ට හුරුපුරුදු වීම සඳහා හේතුවන ප්‍රධාන සාධක තුනකි. එනම්, ජෛවීය සාධක, සාමාජීය සාධක හා පුද්ගල අභ්‍යන්තරික සාධක යි. මේ අතරින් පුද්ගල අභ්‍යන්තරික සාධක වඩා ප්‍රබල වෙයි. මක්නිසාද යත් ඒ සඳහා බොහෝ විට ඉවහල් වන්නේ අවිඥානික ක්‍රියාකාරීත්වය යි.¹ බුදුසමයාගත කරුණු වෙත අවධානය යොමු කිරීමේ දී ද දක්නට ලැබෙන්නේ මේ හා සමාන කරුණු ය. අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය, චක්කවත්තිසිහනාද සූත්‍රය හා කුටදන්ත සූත්‍රය මේ සඳහා නිදසුන් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

කුමන සමාජයක අප ජීවත් වුව ද එම සමාජය සමග ගැටීම සිදුවන්නේ මානසික ක්‍රියාවලියක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. එනිසා මනෝ විද්‍යාවේදී පුද්ගල අභ්‍යන්තරික සාධක සඳහා මූලික ස්ථානයක් ලබා දී ඇත. බුදුදහම මීට වඩා ඉදිරි පියවරක් තබමින් පෙන්වා දෙන්නේ සියලු කායික, වාචසික හා මානසික ක්‍රියා සඳහා චේතනාව හෙවත් සිතුවිල්ල ප්‍රධාන වන බවයි.² එනම්, සිතින් සිතා කයින් වචනයෙන් හෝ මනසින් අප යම් යම් ක්‍රියා සිදු කරයි. එබැවින් අප නිවැරදි කර ගත යුත්තේ සිතුවිලි ය. මනසෙහි සිතුවිලි ඉපදීම සඳහා ඉවහල් වන්නේ ඉන්ද්‍රියයන් ය.³ නමුත් ඉන්ද්‍රියයන් හෝ බාහිර ලෝකය පාලනය කළ නො හැකිය. ඒ අනුව, අප පාලනය කළ යුත්තේ ඉන්ද්‍රියයන් ඔස්සේ අප ලබන අරමුණු හෙවත් සිතුවිලි ය.

සිතුවිලි පාලනය සඳහා විධිමත් ක්‍රමවේදයක් බුදුදහම ඉදිරිපත් කරයි. එනම් අස්සාද, ආදීනව හා නිස්සරණ යි. ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ අප ලබන රූපාදීන්ගේ ආශ්වාදය ආශ්වාද වශයෙන් ද ආදීනවය ආදීනව වශයෙන් ද නිස්සරණය නිස්සරණ වශයෙන් ද තතුසේ දෑන ගත යුතු බව වූලදුකකිකන්ධ සූත්‍රයේ දක්වා ඇත.⁴ අප ජීවත් වන්නේ ඉන්ද්‍රිය ගෝචර ලෝකයක බැවින් නිරන්තරයෙන් ම බාහිර ලෝකය හා සම්බන්ධ වීමට මෙම ඉන්ද්‍රියයන් උපයෝගී කර ගත යුතුය. මෙම ක්‍රියාවලිය ඉන්ද්‍රිය සංජානනය ලෙස හඳුන්වයි.⁵ ඒ අනුව සංජානන ක්‍රියාවලියෙන් අප ලබන අරමුණ නිසිලෙස වටහාගත යුතුය. එසේ නොවුන හොත් සිදුවන්නේ සිතට වසග වීමට ය.⁶ මෙම සිත පාලනය ඤාණිකව සිදු කළ හැකි

¹ මනෝවිද්‍යා විමර්ශන, දයා එදිරිසිංහ සහ ඥානදාස පෙරේරා, දෙහිවල, 2005, පිට. 188

² මහා වගගය, දුතිය පණ්ණාසකය, ජක්කනිපාතය, අ.නි. 4. පිට. 208
චේතනාහං භික්ඛවෙ කමමං වදාමි, චේතයිත්වා කමමං කරොති කායෙන වාචාය මානසා.

³ මුද්‍රපිණ්ඩික සූත්ත, ම.නි. 1, බුජමු, පිට. 280

වක්ඛුකවාචුසො පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං නිණ්ණං සඛගති එසසො. එසස පච්චයා වෙදනා, යං වෙදෙති තං සඤ්ජානාති. යං සඤ්ජානාති තං චිතතෙකති. යං චිතතෙකති තං පපඤ්ඤෙවති. යං පපඤ්ඤෙවති. තතො නිදානං පුරිසං පපඤ්ඤෙවසඤ්ඤාසඛබ්බා සමුදාවරන්ති අනිත්‍යානාගත පච්චුප්පනෙනසු වක්ඛුවිඤ්ඤාඤායොසු රූපෙසු.

⁴ වූලදුකකිකන්ධ සූත්ත, ම.නි. 1, බුජමු, පිට 215

අසසාදඤ්ඤව අසසාදතො ආදීනවඤ්ඤව ආදීනවතො නිසසරණඤ්ඤව නිසසරණතො යථාභූතං පජානාති, තෙ වත සාමං වා වෙදනා පරිජානිසසනති, පරං වා තථතතාය සමාදපෙසසනති යථා පටිපනෙනා වෙදනාපරිජානිසසනීති

⁵ මනෝවිද්‍යා විමර්ශන, දයා එදිරිසිංහ සහ ඥානදාස පෙරේරා, දෙහිවල, 2005, පිට. 77

⁶ චිත්ත සූත්ත, ස.නි. 1, බුජමු, පිට. 72

නොවේ. ඒ සඳහා ප්‍රායෝගික පුහුණුව අවශ්‍යය ය. බුදුදහමේ පෙන්වා දෙන ඉතාම සරල සහ මූලික ම ප්‍රායෝගික ක්‍රියා පටිපාටිය නම් දාන, ශීල, භාවනා නම් වූ ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ගිහි ජීවිතයක් ගතකරන මිනිසා විෂයෙහි පෙන්වා දුන් සුවිශේෂී කාර්යයකි උපෝසථය හෙවත් පෙහෙවත් සමාදන් වීම. සැදුහැකි බෞද්ධයන් විසින් නිති පන්සිල් පොහොය අටසිල් ආරක්‍ෂා කිරීම සුදුසු බව බුදුදහමේ දී පෙන්වා දෙයි. විවිධ වූ මානසික රෝග සඳහා හේතු වන්නේ හැගීම් පාලනය කර නො ගැනීම හෙවත් රාගී සිතුවිලිය. මහා දුක්ඛකන්‍ධ සූත්‍රයේ දැක්වෙන්නේ කාමයන් හේතු කොට ගෙන ... රජවරු රජවරු සමග ද මව පුතු සමග ද ... ගැටුම් ඇති කරගන්නා බවයි.⁷ මහා කච්චායන හිමි විසින් ආරාමදණ්ඩ නම් බ්‍රාහ්මණයෙකු උදෙසා දේශනා කොට වදාළේ ගිහි පිරිස් කාමරාගය හේතු කොට ගෙන ගැටුමට එළඹෙන බවත් පැවිදි පිරිස් දිවිසි රාගය හේතු කොට ගෙන ගැටුමට එළඹෙන බවත් ය.⁸ මේ අනුව කාමරාගය පාලනය කරගැනීම තුළින් සාමකාමී දිවිපෙවතක් ගත කිරීමට හැකි බව ඒත්තු ගැනෙයි. කාමරාගය හෙවත් පඤ්චකාම වස්තූන් කෙරෙහි දක්වන කැමත්ත පාලනය කිරීමට කිසිවකුත් උත්සහ නො කරන්නේ එය ලෞකික අපේක්‍ෂාවක් මෙන් ම ශාරීරික අවශ්‍යතාවයක් ද වන හෙයිනි. පුරුෂයා ස්ත්‍රියටත් ස්ත්‍රිය පුරුෂයාටත් එකිනෙකාට බැඳී සිටින බව ඉන්ටී බන්ධන⁹ පුරිස බන්ධන¹⁰ සූත්‍රවල සඳහන් කරුණු මගින් පැහැදිලි වේ. මේ පිළිබඳව කරුණු සලකා බලා කාමරාගී සිතුවිලි පාලනය කිරීම සඳහා ඉතා පහසු ක්‍රමවේදයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලදි. එනම් දාන, ශීල, භාවනා නම් වූ ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා යි.

දාන ශීල භාවනා යනු අනුපූර්ව ප්‍රතිපදාවකි හෙවත් අනුපිළිවෙළින් අනුගමනය කළ යුත්තකි. නිරතුරු දන් දෙන සැදුහැකි පුද්ගලයා විසින් මිළගට අනුගමනය කළ යුත්තේ ශීලය යි. ශීලය යනු කුමක්දැයි විශුද්ධි මාර්ගයෙහි සඳහන් වන්නේ මෙසේය: ¹¹

ශීල යනු චේතනා ශීල, චෛතසික ශීල, සංවර ශීල, අව්‍යතික්‍රම ශීල යි. ¹²

1. චේතනා ශීල නම් ප්‍රාණසාතාදියෙන් වැළකෙන්නහුගේ හෝ වත් පිළිවෙත් පුරන්නහුගේ හෝ චේතනා ය. ¹³
2. චෛතසික ශීල නම් ප්‍රාණසාතාදියෙන් වැළකෙන්නහුගේ චිරතී ය. ¹⁴
3. සංවර ශීලය නම් පාතිමොක්ඛ සංවරය, සති සංවරය, ඤාණ සංවරය, බන්ති සංවරය, විරිය සංවරය යි.
4. අව්‍යතික්‍රම ශීල නම් සමාදන් වී ගත් ශීලය කයෙන් වචනයෙන් නො බිඳ රැක ගැනීම යි. ¹⁵

විතෙතන නියතී ලොකො විතෙතන පරිකසසති - විතනසස එකධම්මසස සබ්බෙව වසමනවගු

⁷ මහා දුක්ඛකන්‍ධ සූත්‍රය, ම. නි. 1, බුජමු, පිට. 206

⁸ කච්චායන සූත්‍රය, අ.නි. 1, බුජමු, පිට. 130

⁹ ඉඤ්චී බන්ධන සූත්‍රය, අ.නි. 5, බුජමු, පිට. 80

¹⁰ පුරිස බන්ධන සූත්‍රය, අ.නි. 5, බුජමු, පිට. 80

¹¹ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධභේෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්තෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 8

¹² පටිසම්භිදාමග්ග

කිං ශීලං ති? චේතනා ශීලං, චෛතසිකං ශීලං, සංවරො ශීලං, අවිතිකක මො ශීලං...

¹³ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධභේෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්තෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 8

¹⁴ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධභේෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්තෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 8

¹⁵ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධභේෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්තෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 9

මේ අනුව සීලය ආරක්‍ෂා කිරීමේ නියුතු වූවකු විසින් අනුගමනය කළ යුතු පියවර හතරකි. එය අවබෝධයේ පහසුව සඳහා පිළිවෙළින් පහත දැක්වේ.

1. පවින් වැළකීමේ සිතින් යුතු වීම
2. එම සිතින් කටයුතු කිරීම
3. සමාදන් වූ සීලයට අනුව සංවර වීම
4. සමාදන් වූ සීලය ආරක්‍ෂා කිරීම

මේ පියවර හතර අනුගමනය කිරීම සඳහා ශුද්ධාවන් විරියයන් අවශ්‍යය බව විශුද්ධි මාර්ගය පෙන්වා දෙයි.¹⁶

සීලය ආරක්‍ෂා කිරීම ඉමහත් වූ දුෂ්කර කාර්යයක් බවත් ඒ තුළින් උදාකරගත හැකි ආර්ථික සමාර්ථයක් හෝ වෙනත් කිසිදු ලෝකික සැපසම්පතක් හෝ නොමැති බව බොහෝ අයගේ අදහසි. එනිසා ම එවන් නිෂ්ඵල වූ කාර්යයක් ඉටුකිරීමෙහිලා කිසිවකු උත්සුක නොවන බව මොවුන්ගේ අදහසයි. මීට හාත්පසින් ම ප්‍රතිවිරුද්ධ වූ අදහසක් බුදුදහම දරයි. විශේෂයෙන් ම මෙලොව දී ම උදාකරක ගත හැකි සැපසම්පත් හතරක් සහ පරලොව දී ලබාගත හැකි තවත් එක් සම්පත්තියක් පිළිබඳව සීල සූත්‍රයේ සඳහන් වේ.¹⁷

1. මහත් වූ භෝග සම්පත් ලැබීම
2. කල්‍යාණ කීර්ති ශබ්ද නැගීම
3. ඤාණයාදී පිරිස් කරා නිර්භයව එළඹීම
4. නො මූලාව කාලක්‍රියා කිරීම
5. මරණින් මතු දෙවිලෝ උපදීම

මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ මිනිසාගේ මූලික බලාපොරොත්තු වන භෝග සම්පත්, කීර්ති ප්‍රසංසා, නම්බුනාම, ගරු සැලකිලි, නො මූලා බව ආදී වශයෙන් මෙලොවදී ම බලාපොරොත්තුවන සම්පත්තීන් ද පරලොව වශයෙන් අපේක්‍ෂා කරන සැපවත් ආත්මභාවයද සීලය තුළින් උපදාවා ගත හැකි බවයි.

එසේ ම යහපත් ජීවියක් නො ගෙවන දුස්සීල පුද්ගයකුට තමා විසින් සිදු සිදුකරන ලද අයහපත් ක්‍රියා හේතුවෙන් මෙලොව දී විදීමට සිදුවන හය හතරක් පිළිබඳව හය සූත්‍රයේ සඳහන් වේ.¹⁸ එනම්:

¹⁶ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්‍ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 14

¹⁷ සීල සූත්ත, අ.නි. 3, බුද්ධ. පිට. 408

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදාය. කතමෙ පඤ්ච:

ඉධ භික්ඛවෙ සීලවා සීලසම්පන්නො අපපමාදාධිකරණං මහනතං භොගඤ්ඤං අධිගව්‍යති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය. ... කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබහුගගව්‍යති. ... යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඛකමති: යදි බතතියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණ පරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, විසාරදො උපසඛකමති, අමඛකුභුතො. ...

අසම්මුලෙනා කාලං කරොති. ... සුගතීං සගගං ලොකං උපපජ්ජති. ...

¹⁸ හය සූත්‍රය, අ. නි. 4, බුද්ධ, පිට 234

වතකාරිමානි භික්ඛවෙ භයානි. කතමානි වතකාරී? අතතානුවාදහයං පරානුවාදහයං දණ්ඩහයං දුගගතිහයං

1. ආත්මානුවාද භය - තමාගේ ක්‍රියා නිසා තමා පිළිබඳ ඇති කරගන්නා බිය
2. පරානුවාද භය - අන්අය දෝෂාරෝපනය කරයි යන බිය
3. දණ්ඩ භය - දඩුවම් විදීමට සිදුවේ ය යන බිය
4. දුර්ගති භය - පරලොව දී විපාක විදීමට සිදුවේ ය යන බිය

දණ්ඩ භය කවරක්දැයි සූත්‍ර කිහිපකම දක්වා ඇත. මේවා දෙතිස් වද¹⁹ ලෙස නම් කරයි.

1. කසවලින් තළති
2. වේවැල්වලින් තළති
3. මුගුරුවලින් තළති
4. අත් සිඳිති
5. පා සිඳිති
6. අත් පා සිඳිති
7. කන සිඳිති
8. නාසය සිඳිති
9. කන්තාසා සිඳිති
10. හිස්කබල කැඳසැලියක් මෙන් සිඳිති
11. හිස්කබලෙහි බොරළු උලති
12. අඬුවෙන් මුඛය විවෘත කරති
13. අඬුවෙන් මුඛය විවෘත කොට ඇතුළත පහන් දල්වති
14. සිරුර ගිනි තබති
15. තෙල් යෙදූ පිළි ඔතා ගිනි තබති
16. ගෙල පටන් ගොප් ඇටය දක්වා සම ගලවති
17. සම ගලවා වැහැරී සිරුරක් කරති
18. දෙදණ යවුල් ගසා බිමට සවිකරති
19. දෙවැලමට යවුල් ගසා බිමට සවිකරති
20. දෙදණ දෙවැලමට යවුල් ගසා බිමට සවිකරති
21. දෙදණ දෙවැලමට යවුල් ගසා බිමට සවි කොට අවට ගිනි දල්වති
22. දෙපස කටු ඇති අවුලුම් බිළියෙන් ඇත සම්මස් නහර උපුටා දමති

19 මහා දුක්ඛකුසුම සූත්‍රය, ම. නි. 1, බුද්ධ, පිට. 206, 207

පුන ව පරං හික්ඛවෙ කාමහෙතු කාමනිදානං කාමාධිකරණං කාමානමෙව හෙතු සන්ධිමපි ඡිඤ්ඤා, නිලොපායමපි හරනති, එකාගාරිකමපි කරොනති, පරපඤ්ඤා නිට්ඨනති, පරදාරමපි ගවණනති. තමෙනං රාජානො ගහෙණා විවිධා කමමකාරණා කාරෙනති: කසාහිපි තාලෙනති, වෙතෙනහිපි තාලෙනති, අද්ධදණ්ඩකෙහිපි තාලෙනති, හස්මපි ඡිඤ්ඤා, පාදමපි ඡිඤ්ඤා, හස්පාදමපි ඡිඤ්ඤා, කණණමපි ඡිඤ්ඤා, නාසමපි ඡිඤ්ඤා, කණණනාසමපි ඡිඤ්ඤා, බිලබ්බාලිකමපි කරොනති, සබ්බමුණ්ඩකමපි කරොනති, රාහුමුඛමපි කරොනති, ජොතිමාලිකමපි කරොනති, හස්පඤ්ජාතිකමපි කරොනති, එරකවතතිකමපි කරොනති, චිරකවාසිකමපි කරොනති, එණෙය්‍යකමපි කරොනති, බලසමංසිකමපි කරොනති, කහාපණකමපි කරොනති, බාරාපතවජිකමපි කරොනති, පලිසපරිවතතිකමපි කරොනති, පලාලපීඨකමපි කරොනති, තතෙනනපි තෙලෙන ඔසිඤ්ඤවනති, සුනකෙහිපි බාදාපෙනති, ජීවනතමපි සුලෙ උතතාසෙනති, අසිනාසි සීසං ඡිඤ්ඤා, තෙ එස් මරණමපි නිගවණනති මරණ මතතමපි දුක්ඛං.

23. මුලු සිරුරම කියුණු වැයෙන් කහවනු පමණ කොට සහිති
24. අවියෙන් සිරුරෙහි තැන් තැන් හාරා කාරම් ඉසිති
25. එක් ඇළයකින් හොවා කන් සිදුරෙහි යවුලක් ගසා බිම සවි කරති
26. එක් ඇළයකින් හොවා කන් සිදුරෙහි යවුලක් ගසා බිම හා සවි කොට පය ගෙන සිසාරවති
27. සිරුරෙහි සිව්සම් නො සිඳ ඇඹැරුම් ගලින් ඇට බිඳ පිදුරු බිස්සක් මෙන් තබති
28. රක් වූ තෙල් ඉසිති
29. කිණබල්ලන් ලවා කවති
30. දිවි ඇතියහු හුල හිඳුවති
31. කඩුවෙන් හිස සිඳිති
32. මරණයට පැමිණෙයි

මෙලෙසින් දුසිල්වත් විමෙහි ආදීනවත් සුසිල්වත් විමෙහි ආනිසංසක් දකින්නා සුසිල්වත් විමට උත්සුක වෙයි. සුසිල්වත් විමට නම් සිල් ආරක්‍ෂා කළ යුතුය. මෙලොව වාසය කරන පුද්ගලයකුට ආරක්‍ෂා කිරීමට හැකි සිල් පද රාශියක් ඇති බව විශුද්ධි මාර්ගයේ දී පෙන්වා දෙයි. සීලය කී වැදූරුම් ද යන පැනයට විශුද්ධි මාර්ගය පිළිතුරු පහක් ලබා දෙයි. එනම්:

1. එක් වැදූරුම් ය	4. සිව්වැදූරුම් ය
2. දෙවැදූරුම් ය	5. පස්වැදූරුම් ය
3. තෙවැදූරුම් ය	

සීලන ලක්‍ෂණයෙන් එක් වැදූරුම් වේ යන්න පැහැදිලි කරන විශුද්ධි මාර්ගය මෙසේ දක්වයි.
 “සීලන අර්ථයෙන් සීල යැයි කියනු ලැබේ.²⁰ සීලන නම්, සමාධානය හෝ උපධාරණය යි. කුසල කායකර්මාදීන්ට විසිර යන්නට ඉඩ නොදීම සමාධානය යි. කුසල ධර්මයන් ප්‍රතිෂ්ඨා වශයෙන් දූර්ම උපධාරණය යි.”

දෙවැදූරුම් සීල යෝ නම්²¹

1. වාරිත්ත සීල හා වාරිත්ත සීල
2. ආභිසමාවාරික සීල හා ආදීබ්‍රහ්මචරික සීල
3. චිරති සීල හා අචිරති සීල
4. නිස්සිත සීල හා අනිස්සිත සීල
5. කාලපරියන්ත සීල හා ආපාණකොටික සීල
6. සපරියන්ත සීල හා අපරියන්ත සීල
7. ලෝකික සීල හා ලොකුත්තර සීල

²⁰ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්‍ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 09
²¹ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්‍ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 13

තෙවැදුරුම් සීලයෝ නම් ²²

1. හීන සීල, මධ්‍යම සීල හා ප්‍රණීත සීල
2. අත්තාධිපතෙය්‍ය සීල, ලොකාධිපතෙය්‍ය සීල හා ධම්මාධිපතෙය්‍ය සීල
3. පරාමට්ඨ සීල, අපරාමට්ඨ සීල හා පටිප්පස්සධි සීල
4. විශුද්ධි සීල, අවිසුද්ධි සීල හා චේමතික සීල
5. සේඛ සීල, අසේඛ සීල හා නේවසෙධනාසේඛ සීල

සිව්වැදුරුම් සීලයෝ නම් ²³

1. භානභාගිය සීල, ධීතිභාගිය සීල, විසේසභාගිය සීල හා නිබ්බේධ භාගිය සීල
2. හික්ඛු සීල, හික්ඛුණී සීල, අනුපසම්පන්න සීල හා ගහට්ඨ සීල
3. පකති සීල, ආචාර සීල, ධම්මතා සීල හා පුබ්බහේතුක සීල
4. පාතිමොක්ඛ සංවර සීල, ඉන්ද්‍රිය සංවර සීල, ආජීවපාරිසුද්ධි සීල හා පච්චයසන්නිස්සිත සීල

පස්වැදුරුම් සීලයෝ නම් ²⁴

1. පරියන්ති පාරිසුද්ධි සීල, අපරියන්ති පාරිසුද්ධි සීල, පරිපුණ්ණ පාරිසුද්ධි සීල, අපරාමට්ඨ පාරිසුද්ධි සීල හා පටිප්පස්සධි සීල
2. පහාන සීල, චේරමණි සීල, චේතනා සීල, සංවර සීල හා අවිතික්කම සීල

මෙලෙසින් දක්වන්නට යෙදුණු සීල අතුරින් අප ප්‍රස්තුතයට වඩාත් උචිත වන වාරිත්‍ර සීලය හා වාරිත්‍ර සීලය පිළිබඳව විමසා බලමු.

“‘මේ දේ කළ යුතුය’ යි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පණවා වදාළ යම් ශික්‍ෂාපදයක් වේ ද ඒ ශික්‍ෂාපදයන්හි නියමිත සේ කිරීම වාරිත්‍ර සීලය යි. ‘මේ දේ නො කළ යුතුය’ යි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් යමක් ප්‍රතික්‍ෂේප කරන ලද්දේ ද ඒ ප්‍රතික්‍ෂේපිතය නො කිරීම වාරිත්‍ර සීලය යි.” ²⁵

මේ අනුව වාරිත්‍ර සීලය යනු සමාදානය යි. වාරිත්‍ර සීලය යනු විරමණය යි. එබැවින් සියලු ම ශික්‍ෂාපද සම්බන්ධයෙන් මෙම සමාදානය හා විරමණය අදාළ වේ.

සීලයෙහි ඇති උයෝගීතාව කොතෙක් දැයි සිගාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව වඩාත් හොඳින් පැහැදිලි කර ගත හැකිය. සූත්‍රාගත සදිසා නමස්කාරයේ දී සමාජයෙහි යහපත ස්ථාපිත කිරීම සඳහා සෘජු දායකත්වයක් සපයන සමාජ කොට්ඨාස තුනක් විෂයෙහි මූලික අවධානය යොමු කොට ඇති බව පෙනේ. එනම්, දෙමාපියන්, ගුරුවරුන් සහ පැවිදි උතුමන් ය. මේ පාර්ශ්ව තුනට ම පැවරී ඇත්තේ එක හා සමාන කාර්යයන් දෙකක් බවත් එතුළින් සදාචාරය අර්ථවත් වන බවත් මහාචාර්ය ඔලිවර්

²² විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 14

²³ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 14

²⁴ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 14

²⁵ විශුද්ධි මාර්ගය, අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ මහා ස්ථවිර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 2004. පිට. 14

අබේනායක මහතා පෙන්වා දෙයි. ඒ බව පහත දැක්වෙන ඔවුනොවුන් විසින් ඉටුකළ යුතු යුතුකම් මාලාවේ ප්‍රථම හා දෙවන අංග වෙත අවධානය යොමු කිරීමෙන් පැහැදිලි වේ.

1. දරුවන් විෂයෙහි මව්පියන්ගේ යුතුකම්

පවින් වළක්වති, පිනෙහි යොදවති, ශිල්ප හදාරවති, සුදුසු වූ ස්ත්‍රියක හා සංයුක්ත කෙරෙති, සුදුසු කල්හි දායාද පවරා දෙති.²⁶

2. ශිෂ්‍යයන් විෂයෙහි ගුරුවරුන්ගේ යුතුකම්

මැනවින් හික්මවයි, මොනවට උගන්වයි, තමන් අසා ගත් සියලු ශිල්ප මැනවින් උගන්වයි, මිතුරන් පෙන්වා දෙයි, සියලු දිශාවන්හි ආරක්‍ෂාව සලසයි.²⁷

3. කුලපුත්‍රයන් විෂයෙහි ශ්‍රමණ බමුණන්ගේ යුතුකම්

පවින් වළක්වයි, පිණෙහි යොදවයි, මෙෙත්‍රි සිතින් අනුග්‍රහ කරයි, නො ඇසූ දහම් කියා දෙයි, ඇසූ දහමිහි සැක දුරුකරයි, සුගතියට මග කියා දෙයි.²⁸

මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ දාන, ශීල, භාවනා අතුරින් ශීලය විෂයෙහි බුදුදහම දක්වා ඇති ස්ථාවරය යි. මානසික ක්‍රියාවලියේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියා කාරීත්වය අත් අයට දිස්වන්නේ එය කයින් හා වචනයෙන් ක්‍රියාත්මක වන විට ය. ශීලය තුළින් සිදු වන්නේ මෙම කායික හා වාචසික ක්‍රියා පාලනය කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන මානසික ශක්තිය ඇති කිරීම යි. විශේෂයෙන් අප බාහිර ලෝකය සමග ඇලෙන ගැටෙන සෑම අවස්ථාවක දී ම අප මනා සඥමයක් ඇතිව කටයුතු කළ යුතුය. ඒ සඳහා මූලික ක්‍රීඩලිය සිදු කරදෙන්නේ මනසින් ය. මනසට එම කාර්ය කර දීම සඳහා උපකාරී වන්නේ සිතුවිලි ය. ඒ අනුව මැනවින් වැඩු සිත විට කිසිවිට බාහිර වස්තූන් හා ඇලීමට හෝ ගැටීමට නතු නො වේ. එහෙයින් එය සැප පිණිස, සුව පිණිස, යහපත පිණිස ම පවති යි.²⁹ එනම්, ශීලය මත පිහිටා සකස් කර ගත් මනස සාර්ථක ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා අතිශයින් ම ප්‍රමාණවත් වේ.

තාවකාලික කථිකාවාර්ය,

පූජ්‍ය ඉලුකේවෙල ධම්මරතන හිමි,

²⁶ සිගාලක සූත්‍රය, දී. නි. 3, බුජමු. පිට. 304

පාපා නිවාරණය, කල්‍යාණ නිවේසනය, සිංහ සිංහාපනය, පතිරුපෙන දාරන සංයෝජනය, දායජ්ජා නියාමනය.

²⁷ සිගාලක සූත්‍රය, දී. නි. 3, බුජමු. පිට. 304

සුවිනිසුරු විනය, සුගතියාං ගතාපනය, සබ්බසම්පසුතං සමකායානො භවනා, මිත්තාමචෙවසු පටියාදෙනා, දිසාසු පරිත්තානං කරොනති.

²⁸ සිගාලක සූත්‍රය, දී. නි. 3, බුජමු. පිට. 308

පාපා නිවාරණය, කල්‍යාණ නිවේසනය, කල්‍යාණෙන මනසා අනුකම්පනා, අසසුතං සාවෙනා, සුතං පරියොදපෙනා, සගගසස මගං ආවිකන්තා

²⁹ ධම්මපදය, චිත්ත වර්ගය, 3. (35) ගාථාව
දුනතිගගහසස ලහුනො - යත්තාමනිපාතිනො
චිත්තසස දම්මො සාධු - චිත්තං දනතං සුබාවහං

බී.ඒ. (ගෞරව), බෞ.ද.පා.වි.වි., එම්. ඒ. (කැලණිය),
බෞද්ධ දර්ශනය අධ්‍යයන අංශය,
බෞද්ධ අධ්‍යයන පීඨය,
ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලය.